

EUROPSKA STRATEGIJA O PRAVIMA DJETETA

(izvor službena stranica EU:

https://ec.europa.eu/croatia/News/commission_proposes_action_to_uphold_child_rights_and_support_children_in_need_hr)

EUROPSKO POVJERENSTVO

Bruxelles, 24.3.2021.

COM (2021) 142 završno

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOG PARLAMENTA, VIJEĆA,
EUROPSKOG EKONOMSKOG I SOCIJALNOG ODBORA I ODBORA REGIJA**

Strategija EU-a o pravima djeteta

Potrebna nam je strategija koja uključuje svu djecu i koja podržava djecu iz ranjivih skupina i trebamo strategiju koja promiče i podržava naše pravo na sudjelovanje u svim odlukama koje nas se tiču. Jer ništa što je odlučeno za djecu ne bi trebalo biti odlučeno bez djece. Vrijeme je za normalizaciju sudjelovanja djece. (Dječji zaključci, 13. Europski forum o pravima djeteta, 2020.).

Uvod

Dječja prava su ljudska prava.

Svako dijete u Europi i širom svijeta trebalo bi uživati ista prava i moći živjeti bez diskriminacije, optuživanja ili zastrašivanja bilo koje vrste.

Ovo je društveni, moralni i ljudski imperativ na kojem djeca, koja čine 1/5 djela EU i 1/3 svijeta. Riječ je o osiguranju da sva djeca mogu ostvariti svoj

potencijal i igrati vodeću ulogu u društvu, bilo u borbi za pravednost i jednakost, jačanju demokracije ili vodeći zelene i digitalne promjene.

Zbog toga je **zaštita i promicanje prava djeteta ključni cilj za rad Europske unije** unutar zemalja i u inozemstvu.

To je zapisano u Povelji Temeljnih prava EU koja jamči zaštitu prava djece u Hrvatskoj

provedbom zakona Unije. Obuhvaća sva područja politike i čini dio temeljnih prioriteta

Europske komisije, kako je navedeno u Političkim smjernicama predsjednika Von der Leyena.

Sveobuhvatna ambicija ove strategije je izgraditi najbolji mogući život za djecu u Europskoj uniji i širom svijeta. Odražava prava i ulogu djece u našem društvu. Djeca nadahnjuju, podižu svijest o prirodi i klimi, diskriminaciji i nepravdi. Djeca vođe i građani današnjice, kao i vođe sutrašnjice. Ova strategija želi ispuniti našu zajedničku odgovornost i udružiti snage za poštivanje, zaštitu i ispunjavanje prava svakog djeteta; i graditi zajedno sa

djecom zdravija, otpornija, pravednija i jednaka društva za sve.

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta (UNCRC), koju su sve članice EU ratificirale vode naše djelovanje u ovom polju. 30 godina nakon stupanja na snagu, postignut je značajan napredak i dječja su prava sve više prepoznata.

Konvencija priznaje pravo sve djece na najbolji mogući početak života, odrastanje u sretnim i zdravim uvjetima, razvijanje punog potencijala svakog djeteta. To uključuje pravo na

život na čistom i zdravom planetu, u zaštitnom i brižnom okruženju, opuštanje, igru i

uživanje u kulturnim i umjetničkim aktivnostima te uživanje i poštivanje prirode i okoliša.

Obiteljima i zajednicama treba se pružiti potrebna podrška kako bi dobrobit i siguran rast i razvoj svakog djeteta bio osiguran.

Nikada prije dječja prava nisu bila poštivana i osigurana kao danas.

To je posebno zahvaljujući posljednjim akcijama, zakonodavstvu i financiranju EU-a tijekom zadnjih desetak godina, radeći zajedno s državama članicama.

U proteklim desetljećima Komisija je iznosila važne inicijative koje se odnose na trgovinu djecom, seksualno zlostavljanje i iskorištavanje djece, nestalu djecu i zalagala se na promicanje pravosudnih sustava prilagođenih djeci.

Razradili smo i uključili odredbe prilagođene djeci u politici i u zakonu o azilu i migracijama. Pojačali smo napore da se internet učini sigurnijim za djecu i nastavi se borba protiv siromaštva i zaštite od socijalnog isključivanja djece. Preoblikovane EU smjernice za promicanje i zaštitu prava iz 2017. godinedjeteta bili su prekretnica za dječja prava na globalnoj razini, zajedno s mnogim humanitarnim i razvojnim programima koji promiču pravo na zdravlje i obrazovanje.

Učinak ovih inicijativa uvelike je poboljšao život djece u EU i Europskoj uniji konkretno u ispunjenju dječjih prava.

Ovaj je napredak teško pobijedio, ali ne treba ga uzimati zdravo za gotovo.

Došlo je vrijeme za rješavanje trajnih i novih izazova i definiranje sveobuhvatne

Strategije za zaštitu i promicanje dječjih prava u današnjem svijetu koji se stalno mijenja.

Previše se djece još uvijek suočava sa teškim i redovitim kršenjem njihovih prava. Djeca su i dalje žrtve različitih oblika nasilja; pate od socijalno-ekonomske isključenosti i diskriminacije, posebno na temelju njihova spola, seksualne orijentacije, rasne ili etničke pripadnosti, porijekla, religije ili uvjerenja, invaliditeta. Dječja mišljenja nisu dovoljno slušana, a njihovi se stavovi često ne uzimaju u obzir.

COVID-19 pandemija je pogoršala postojeće izazove i nejednakosti istvorila nove.

Djeca su bila izložena povećanom nasilju u obitelji i zlostavljanju i iskorištavanju na mreži (cyberbullying), te je povećana dostupnost seksualnih materijala vezanih za seksualno iskorištavanje djece na mreži.

Učenje na daljinu nepovoljno je utjecalo na vrlo malu djecu, djecu s posebnim potrebama i teškoćama, onu koja žive u siromaštvu, u marginaliziranim zajednicama, poput romske djece, i u udaljenim krajevima i ruralnim područjima, kojima nedostaje pristup internetskim vezama i informatičkoj opremi.

Mnoga djeca su izgubila svoj najhraniviji dnevni obrok, kao i pristup uslugama koje škole pružaju. Pandemija je također snažno utjecala na dječje mentalno zdravlje, uz zabilježeni porast anksioznosti, stresa i usamljenost. Mnogi nisu mogli sudjelovati u sportu, slobodnim

aktivnostima, umjetničkim i kulturnim aktivnostima koje su bitne za dječji razvoj i dobrobit.

EU treba novi, sveobuhvatan pristup koji će odražavati novu stvarnost i postojeće

izazove.

Usvajanjem ove prve sveobuhvatne Strategije o pravima djeteta, Komisija se obvezuje staviti djecu i njihove najbolje interese u središte politike EU-a, svojim unutarnjim i vanjskim djelovanjem te u skladu s načelom supsidijarnosti.

Cilj ove strategije je okupiti sva nova i postojeća zakonodavstva, politike i instrumente financiranja EU-a u jednom sveobuhvatnom okviru.

Predlaže niz ciljanih akcija u **šest tematskih područja**, od kojih svako definira

prioritete za djelovanje EU-a u narednim godinama.

To će biti podržano jačanjem **uključenja dječjih prava** u sve relevantne politike EU a.

Specifične potrebe određene skupine djece, uključujući one u situacijama višestruke ranjivosti i suočavanja s oblicima diskriminacije.

Ova se strategija temelji na prethodnim priopćenjima Komisije o pravima djeteta, i o postojećem pravnom i političkom okviru. Također doprinosi postizanju ciljeva

Europskog stupa socijalnih prava.

Strategija je usidrena u UNCRC-u i njegova tri Fakultativna protokola, Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom (UNCRPD) i pridonijet će postizanju Ciljeva održivog razvoja (SDG).

Također se povezuje sa standardima Vijeća Europe o pravima djeteta, kao i svojom Strategijom za prava djeteta (2016.-2021.)

Strategija se temelji na značajnim doprinosima Europskog parlamenta, državama članicama, organizacijama za prava djeteta, drugim sudionicima i pojedincima, prikupljenih tijekom

pripremne faze, uključujući putem otvorenog javnog savjetovanja i Europskog foruma o pravima djeteta 2020.

Ova je strategija razvijena **za djecu i zajedno s djecom**. Prijedlozi više od 10 000 djece su uzeti u obzir prilikom njenog nastanka.

Djeca su također uključena u pripremu verzije prilagođene djeci. Ovo označava novo

poglavlje i važan korak za EU prema istinskom sudjelovanju djece u donošenju odluka.

1. Sudjelovanje u političkom i demokratskom životu: EU koja djecu osnažuje

kao aktivne građane i članove demokratskih društava

"Ako ne mi, tko onda?" (Dječak, 16, 13. Europski forum o pravima djeteta, 2020.)

Pogledajmo mlade ljude koji se nižu po ulicama širom svijeta kako bi pozvali na klimatske akcije ili kao dječji branitelji ljudskih prava, pokažite nam da su djeca aktivni građani i **pokretači promjena**.

Iako u većini država članica EU djeca nemaju pravo glasa do 18. godine, ona imaju pravo biti aktivni članovi demokratskih društava i mogu pomoći u oblikovanju, provedbi

i procijeniti političke prioritete.

Postoje dobri primjeri kako različite razine vlada i javnih vlasti promiču smisleno sudjelovanje djece, što dovodi do stvarnog utjecaja na odluke javnih sfera.

Na razini EU-a to uključuje EU dijaloge o mladima i kutak za učenje.

Unatoč tome, **previše se djece ne osjeća dovoljno važnima u odlučivanju**.

Izazovi uključuju stereotipe i percepciju da je sudjelovanje djece teško, skupo,

zahtijeva resurse i stručnost. Rodni stereotipi, ograničavaju dječake i djevojčice,

njihove težnje i stvaraju prepreke njihovom sudjelovanju i životnim izborima. Dok je većina

djece svjesna svojih prava, samo svako četvrto dijete osjeća da se njegova prava poštuju u društvu. To negativno utječe na sudjelovanje djece u školama, sportu i kulturi

i drugim slobodnim aktivnostima, u pravosuđu i migracijskim sustavima, zdravstvu, obiteljima.

Zbog toga EU treba promovirati i poboljšati **inkluzivno i sistemsko sudjelovanje**

djece na lokalnoj, nacionalnoj i EU razini.

To će se provoditi kroz novu **EUPlatformu za sudjelovanje djece koja će se uspostaviti u partnerstvu s Europskim Parlamentom i organizacijama za prava djeteta**, kako bi se osiguralo da djeca budu bolje uključena u donošenje odluka. Konferencija o budućnosti Europe također nudi izvrsnu priliku za sudjelovanje djeteta.

Komisija će također pomoći djeci, stručnjacima koji rade s djecom i za djecu, medijima, javnosti, političarima i kreatorima politika za povećanje svijesti o dječjim pravima,

te osigurati pravo djeteta da ga se čuje i sluša.

Također će promovirati značajno i uključivo sudjelovanje djece u procesu donošenja politika

Europskih institucija i agencija EU-a, posebice putem savjetovanja o djeci u djeci relevantnim temama.

Ključne akcije Europske komisije:

- uspostaviti EU, zajedno s Europskim parlamentom i organizacijama za zaštitu djeteta

Dječju platformu za sudjelovanje radi povezivanja postojećih mehanizama za sudjelovanje djece na na lokalnoj, nacionalnoj i razini EU-a, te uključenje djecu u procese donošenja odluka na EU-u razini;

- stvaranje prostora za djecu da postanu aktivni sudionici Europskog klimatskog pakta

putem obećanja ili postajući ambasadori Pakta. Uključivanjem škola u održivo

obrazovanje o klimi, energiji i okolišu pomoći će Koaliciji za obrazovanje za klimu da

djeca da postanu pokretači promjena u provedbi Klimatskog pakta i Europske unije (Europski zeleni posao);

- razviti i promovirati dostupne, digitalno uključene verzije i verzije prilagođene djeci i

formate Povelje o temeljnim pravima i drugih ključnih instrumenata EU-a;

- razviti i promovirati smjernice o upotrebi jezika prilagođenog djeci u dokumentima;

događaji i sastanci s djecom sudionicima;

- uključiti djecu u Forum za temeljna prava Agencije EU (FRA) i Konferencije o budućnosti Europe;
- provoditi konzultacije specifične za djecu za relevantne buduće inicijative;
- ojačati stručnost i praksu o sudjelovanju djece među osobljem Komisije i Europskom unijom, uključujući politike zaštite djece.

Europska komisija poziva države članice da:

- uspostave, poboljšaju i osiguraju odgovarajuće resurse za nove i postojeće mehanizme

sudjelovanja djece na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, uključujući i putem Vijeća

Europe kroz alat za samo procjenu sudjelovanja djece;

- povećaju svijest i znanje o pravima djeteta, uključujući i profesionalce za

rad s djecom i za djecu kroz kampanje podizanja svijesti i aktivnosti participiranja;

- jačanje obrazovanja o građanstvu, jednakosti i sudjelovanju u demokratskim procesima u

školskim programima na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i EU razini;

- podržavanje škola u njihovim naporima da uključe učenike u svakodnevni život škole i donošenje odluka.

2. Socijalno-ekonomska uključenost, zdravstvo i obrazovanje: EU koja se bori protiv siromaštva djece, promiče inkluzivna i djeci prilagođena društva, zdravstvene i obrazovne sustave.

„Mislim da u nekom trenutku osjećam neku tjeskobu. Htio bih razgovarati s psihologom da mi damišljenje o tome kako bi bilo dobro nositi se sa stvarima. ” (dijete iz Grčke).

„Škola vam omogućuje da se otvorite svijetu i razgovarate s ljudima. Škola je život. ” (dijete koje traži azil, Francuska).

Svako dijete ima pravo na primjeren životni standard i jednake mogućnosti, od najranije faze života.

Jačanje socijalno-ekonomske inkluzije djece je ključno za rješavanje problema prenošenja siromaštva i siromaštva kroz generacije. Društvena zaštita i podrška obiteljima je u tom pogledu presudna. Svako dijete ima pravo na najviši dostižni standard zdravstvene zaštite i kvalitetnog obrazovanja, bez obzira na porijeklo i mjesto u kojem živi. Međutim, djeca u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti vjerojatnije će imati poteškoća u pristupu osnovnim uslugama, posebno u ruralnim, udaljenim i nepovoljnim područjima.

Europski stup socijalnih prava i Preporuka Komisije iz 2013. „Ulaganje u djecu: razbijanje kruga nedostataka“ ostaju važni alati za smanjenje dječjeg siromaštva i poboljšanje dobrobiti djece. Instrumenti financiranja EU-a jednako su ključni za podržavanje ovih ciljeva. Između 2021. i 2027. države članice sa stopom rizika dječjeg siromaštva ili socijalne isključenosti višom

od prosjeka EU-a (u 2017.-2019.) morat će izdvojiti 5% Europskog socijalnog fonda plus (ESF +) za borbu protiv siromaštva djece, dok svi drugi bi trebali dodijeliti odgovarajuće iznose. Fond za Europski regionalni razvoj (ERDF) pridonijet će ulaganjima u infrastrukturu, opremu i pristup redovnoj i kvalitetnoj usluzi, s jakim fokusom na najsiromašnije regije Unije, gdje su javne službe uglavnom manje razvijene. Postrojenje za oporavak i otpornost će

pomoći u postizanju brzog i uključivog oporavka od pandemije COVID-19, uključujući i putem promicanje politika za djecu i mlade i jačanja ekonomskih, socijalnih i teritorijalnih kohezija.

2.1 Suzbijanje dječjeg siromaštva i poticanje jednakih mogućnosti

Unatoč smanjenju tijekom proteklih godina, u 2019. godini 22,2% djece u EU bilo je u opasnosti od siromaštva ili socijalne isključenosti. Ovisno o državi članici, rizik od siromaštva za djecu koju odgaja samohrani roditelj, u obiteljima s troje i više djece, koje žive u ruralnim dijelovima i s udaljenih područja EU-a ili migrantskog ili romskog porijekla i do tri puta je veća nego kod ostale djece.

Otpribliže polovica djece koja dolaze iz obitelji nižeg obrazovanja, bila su u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, u usporedbi s manje od 10% djece čiji je nivo obrazovanja roditelja bio visok. Djeca iz obitelji s niskim prihodima su u

većem riziku od ozbiljnog nedostatka stana ili prenapučenosti, te su izloženi beskućništvu.

Duboka nejednakost mogućnosti, ostaje problem djece čak i u zemljama s niskom razinom siromaštva i socijalne isključenosti.

Osobe s nepovoljnim statusom s manje uspjeha će se ponašati u odnosu na njihove boljestojeće vršnjake u školi, imati mogućnost dobrog zdravlja i kasnijeg uspjeha u životu.

Sva djeca, uključujući i djecu s invaliditetom i iz ranjivih skupina, imaju jednako pravo na život s obitelji i u zajednici, siguran rast i razvoj. Integrirani sustavi zaštite djece,

uključujući učinkovitu prevenciju, ranu intervenciju i potporu obitelji, trebali bi pružiti djeci

bez ili u opasnosti od gubitka roditeljske skrbi potrebne uvjete za sprečavanje razdvajanja obitelji.

Siromaštvo nikada ne smije biti jedini razlog za stavljanje djece u skrb. Potrebno je osigurati skrb u zajednici i obitelji te potporu odrastanju unutar obitelji.

Akcijskim planom za provedbu Europskog stupa socijalnih prava, Komisija je postavila ambiciozni cilj smanjenja broja za najmanje 15 milijuna ljudi u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti u EU-u do 2030. godine, uključujući najmanje 5 milijuna djece. Jedan od glavnih rezultata je prijedlog Komisije o uspostavi **Europskog jamstva za djecu**, koji nadopunjuje Strategiju i poziva na posebne mjere za djecu u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti. Prijedlog preporučuje državama članicama da zajamče pristup kvalitetnim ključnim uslugama za djecu: obrazovanje i skrb u ranom djetinjstvu, obrazovanje (uključujući školske aktivnosti), zdravstvo, prehranu i stanovanje.

Komisija prati kako se države članice bave siromaštvom djece ili socijalnom isključenošću u Europi kroz proces **europskog semestra** i, prema potrebi, predložiti kao preporuke relevantne zemlje. Pojačano Jamstvo za mlade propisuje da svi mladi u dobi od 15 godina trebaju dobiti ponudu za posao, obrazovanje, pripravništvo ili istraživanja u roku od četiri mjeseca nezaposlenosti ili napuštanja formalnog obrazovanja.

Ključne akcije Europske komisije:

- uspostaviti **Europsko jamstvo za djecu;**
- osigurati komplementarnost s **Europskom strategijom za prava osoba s invaliditetom**
- odgovoriti na potrebe djece s teškoćama u razvoju i pružiti bolji pristup

redovnim uslugama i neovisnom životu.

Europska komisija poziva države članice da:

- brzo usvoje u prijedlog Komisije za preporuku Vijeća za uspostavljanje Europskog jamstva za djecu i provedbu njegovih odredbi;
- provesti pojačano jamstvo za mlade i promicati uključivanje mladih

u uslugama Jamstva za mlade.

2.2 Osiguravanje prava na zdravstvenu zaštitu za svu djecu

Cijepljenje je glavni alat za sprečavanje ozbiljnih, zaraznih i ponekad smrtonosnih bolesti,

i osnovni je element brige o djeci. Zahvaljujući široko rasprostranjenom cijepljenju, male boginje su bile iskorijenjene i Europa je oslobođena dječje paralize. Međutim, izbijanje bolesti koje se mogu spriječiti cjepivima i dalje javljaju zbog nedovoljne stope pokrivenosti cijepljenjem. Pandemija COVID-19 ugrozila je kontinuitet programa cijepljenja djece u Europi. Europska Komisija i države članice EU dijele ciljeve u borbi protiv dezinformacija i poboljšanje povjerenja u cjepivo i osiguravanje svima jednak pristup cjepivima.

2020. u EU je preko 15.500 djece i adolescenata dijagnosticirano rakom, s preko 2000 mladih pacijenata koji su zbog toga izgubili život. Rak je primarni uzrok smrti od bolesti nakon jedne godine. Do 30% djece pogođene rakom pati ozbiljne dugoročne posljedice i broj preživjelih od dječjeg raka i dalje nastavlja rasti.

Usvajanje zdravog i aktivnog načina života u mladoj dobi pomoći će smanjiti rizik od raka kasnije u životu.

U Europi pobjeda bolesti rak pojačava rane preventivne akcije i pokreće

nove inicijative o dječjem raku kako bi se pomoglo mladim pacijentima da se oporave i osigura se optimalna kvaliteta života. Djeca oboljela od raka često imaju na raspolaganju smanjeni broj validiranih tretmana. Revidirana Uredba o lijekovima za djecu, vodeća inicijativa farmaceutske strategije za EU, ima za cilj poticanje razvoja ciljanih lijekova za

djeca, uključujući dječju onkologiju.

Djetinjstvo je presudna životna faza u određivanju budućeg tjelesnog i mentalnog zdravlja.

Međutim, problemi mentalnog zdravlja djece široko su rašireni i ponekad se mogu povezati s

izolacijama, obrazovnim okruženjem, socijalnom uključenosti i siromaštvu te produljenoj uporabi digitalnih alata. Do 20% djece širom svijeta ima problema s mentalnim zdravljem, što ako se ne tretira, ozbiljno utječu na njihov razvoj, obrazovanje i potencijal da žive ispunjenim životima. Škola je prepoznata među temeljnim mentalnim odrednicama zdravlje djece.

Europsko obrazovno područje baviti će se mentalnim zdravljem i pristupom obrazovanju. Sudjelovanje u kulturi, provođenje vremena u prirodi i tjelesno vježbanje mogu

imaju pozitivan utjecaj na mentalno zdravlje djece, izgradnjom samopoštovanja i samopouzdanja.

Djeca migranti često pate od mentalnih zdravstvenih problema zbog situacija koje su se dogodile u zemlji njihova podrijetla, na migracijskoj ruti, od nesigurnosti ili ponižavajućeg postupanja u zemlji u koju su došli. Stalni rad Europskog ureda za podršku azilu (EASO)

Mreža ranjivih skupina (VEN) fokusira se, između ostalog, na mentalno zdravlje za osobe koje traže azil. Neke druge skupine djece, poput djece s invaliditetom i LGBTIQ

djeca, mogu imati posebne potrebe kada je u pitanju mentalno i tjelesno zdravlje koje treba biti ostvareno na odgovarajući način.

Zdrava prehrana, zajedno s redovitim tjelesnim aktivnostima, od **vitalnog je značaja za pun tjelesni i mentalni razvoj djece**. I danas u EU ima djece koja pate od gladi,

posebno romske i putničke djece, što ih čini osjetljivijima na bolesti i

sprečava njihov pravilan razvoj mozga. Djeca beskućnici i djeca migranti koja borave

u pretrpanim ili nekvalitetnim prihvatnim objektima također se suočavaju sa sličnim problemima.

S druge strane, tijekom posljednjih 30 do 40 godina, povećana dostupnost i pristupačnost

ultra prerađene, nezdrave hrane, doveli su do eskalacije prekomjerne težine i pretilosti. Svako treće dijete u EU od 6-9 godina ima prekomjernu tjelesnu težinu ili pretilost. To može povećati rizik od dijabetesa, karcinoma, kardiovaskularnih bolesti ili prerane smrti. Radnje povjerenstva uključuju i školesa zastupljenosti kvalitetnog voća, povrća i mlijeka i Akcijski plan EU-a o djetinjstvu za razdoblje 2014.-2020.

Strategija poziva prehrambenu industriju i maloprodajni sektor da opcije koje se nude budu zdrave, a održiva hrana sve dostupnija i pristupačnija. U ovome kontekstu, Komisija će predložiti usklađeno obvezno označavanje nutricionističkih vrijednosti na pakiranju

kako bi olakšali informiranost, zdravi izbor hrane i postavili profile hranjivih sastojaka kako bi ograničili promocije (putem prehrambenih ili zdravstvenih tvrdnji) hrane bogate masnoćama, šećerima i soli.

Kampanja HealthyLifestyle4All promovirat će zdrave stilove života za sve, kroz generacije i

društvene skupine, posebno djece.

Ključne akcije Europske komisije:

- pojačati provedbu Preporuke Vijeća za jačanje suradnje s EU na bolesti koje se mogu spriječiti cjepivima;
- pružiti informacije i razmjenu najboljih praksi za rješavanje mentalnog zdravlja djece,

putem Portala najbolje prakse i Platforme zdravstvene politike;

- preispitati pravni okvir EU školskog programa kako bi se ponovno usredotočio na zdravu i održivu hranu;
- razviti najbolje prakse i dobrovoljni kodeks ponašanja kako bi se internetski marketing sveo na ukazivanje proizvoda s visokim udjelom šećera, masti i soli u okviru Zajedničke akcije za provedbu potvrđenih najboljih praksi u prehrani.

Europska komisija poziva države članice da:

- prepoznaju djecu kao prioritetnu ciljnu skupinu u njihovim nacionalnim strategijama mentalnog zdravlja;
- izgrade mreže s obiteljima, školama, mladima i ostalim dionicima i institucijama uključenih u mentalno zdravlje djece.

2.3 Izgradnja inkluzivnog i kvalitetnog obrazovanja

Sva djeca imaju pravo razviti svoje ključne kompetencije i talente, počevši od ranog

djetinjstva i tijekom njihovog školovanja i stručnog osposobljavanja, također u neformalnom učenju. **Treba zajamčiti pristup inkluzivnom, nesegregiranom, kvalitetnom obrazovanju**,

između ostalog, **nediskriminacijskim postupanjem** bez obzira na rasno i etničko podrijetlo,

religiju ili uvjerenje, invaliditet, nacionalnost, status boravka, spol i seksualnu orijentaciju.

Rani odgoj i obrazovanje (ECEC) posebno su korisni za dječji kognitivni, jezični i društveni razvoj. Oba mjerila ET2020 i ciljevi Barcelone o sudjelovanju djece u ECEC-u ispunjeni su na razini EU-a, iako sa velikim razlikama u državama članicama.

Stope upisa u ECEC za djecu s invaliditetom i djecu iz ranjivih skupina, djeca s migrantskim porijeklom i romska djeca, znatno su niža, iako jesu među djecom koja bi najviše imala koristi od sudjelovanja. Zemlje su ciljale mjere za olakšavanje ECEC-ovog pristupa djeci koja žive u siromaštvu, no malo je zemalja usmjereno na potporu mjera prema djeci migrantskog porijekla ili onima iz regionalnih ili etničkih manjina.

To je posebno problematično za djecu migrantskog porijekla, kojima je pristup ECEC je posebno koristan u pogledu jezičnog razvoja. Komisija će predložiti reviziju ciljeva iz Barcelone kako bi se podržala daljnja konvergencija među državama članicama što se tiče pristupa ranoj predškolskoj njezi i obrazovanju.

Dizajniranje inkluzivnog školskog obrazovanja znači izgradnju značajnih iskustava u učenju u

različitim okruženjima. U tu svrhu Komisija će iznijeti prijedloge za potporu mrežnog učenja i učenje na daljinu u osnovnom i srednjem obrazovanju koje će promovirati razvoj fleksibilnijeg i inkluzivnijeg obrazovanja

kombinacijom različitih učenjao (školsko mjesto i udaljenost) i alati (digitalni, uključujući mrežne i nedigitalne), uzimajući u obzir posebna pitanja skupina i zajednica u nepovoljnom položaju.

Unatoč nedavnom napretku, osobe koje rano napuštaju obrazovanje i obuku i dalje predstavljaju oko 10% mladih u EU (i više od 60% među romskom omladinom) i samo 83% ih je završilo više srednjoškolsko obrazovanje (samo 28% među Romima). Od romske djece u osnovnim školama, 44% pohađaju odvojene osnovne škole, smanjujući njihove šanse za uspjeh u sljedećim fazama obrazovanja. Djeca s invaliditetom rano napuštaju školu, a sve manje učenika s invaliditetom završava fakultete (jaz od 14,4 postotna boda). Postoji stalna rodna razlika, s više dječaka nego djevojčica koji rano napuštaju školu. Štoviše, rezultati iz 2018. Programa za Međunarodno ocjenjivanje učenika (PISA) Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) pokazuju da jednom od pet mladih Europljana još uvijek nedostaje odgovarajuća pismenost, matematika ili prirodoslovne kompetencije. Da bi pomogli u rješavanju ovog trenda i podržali sve učenike da završe srednjoškolsko obrazovanje, Komisija će iznijeti preporuku za otvaranje putova za školski uspjeh s naglaskom na učenike u nepovoljnom položaju.

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje (VET) mogu pomoći učenicima u uravnoteženoj mješavini strukovnih vještina i ključnih kompetencija za napredovanje na razvijajućem tržištu rada i društvu, kao i poticanje uključivosti i jednakih mogućnosti.

Ključne mjere Europske komisije

- predložiti, 2022., reviziju ciljeva iz Barcelone kako bi se podržao daljnji rastkonvergencija među državama članicama sudjelovanja u obrazovanju i njezi u ranom djetinjstvu;
- predložiti preporuku Vijeća o mrežnom učenju i učenju na daljinu u osnovnim i srednjim školama;
- predložiti novu inicijativu „Putevi do školskog uspjeha”, koja će doprinijeti razdvajanju obrazovnih postignuća i postignuća od socijalnih, ekonomskih i kulturnih;

- uspostaviti stručnu skupinu za stvaranje poticajnih okruženja za učenje za skupine kojima prijeti opasnost od neuspjeha i podrška dobrobiti u školi;
- podržati države članice u provedbi preporuke Vijeća o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju za 2020. održiva konkurentnost, socijalna pravednost i otpornost;
- promovirati Priručnik za uključivanje u obrazovanje i njegu u ranom djetinjstvu.

Europska komisija poziva države članice da:

- rade na postizanju ciljeva predloženih u Europskom obrazovnom prostoru;
- nastave s provedbom svih, u uskoj suradnji s Europskom komisijom, svih relevantnih akcija preporučenih u Akcijskom planu za integraciju i uključivanje 2021.-2024. u području obrazovanja i osposobljavanja.

3. Suzbijanje nasilja nad djecom i osiguravanje zaštite djece: EU koja pomaže da

djeca rastu bez nasilja

"Činjenica da živimo u instituciji ne govori apsolutno ništa o nama, osim da smo

već iskusili nešto u našem životu. " (dijete iz Slovenije).

"Volio bih da je manje sukoba i napetosti u mojoj obitelji." (dijete iz Grčke).

Nasilje nad djecom u svim je mogućim oblicima rašireno. Djeca mogu biti žrtve, svjedoci, kao i počinitelji nasilja, počevši od vlastitih domova, u školi, u slobodnim i rekreativnim aktivnostima, u pravosudnom sustavu, izvan mreže, kao i na mreži.

Procjenjuje se da polovica sve djece u svijetu svake godine trpi neki oblik nasilja.

Gotovo tri četvrtine svjetske djece u dobi od 2 do 4 godine redovito pati od fizičkog kažnjavanja i / ili psihološkog nasilja od strane roditelja i njegovatelja.

U Europi će svako peto dijete postati žrtvom nekog oblika seksualnog nasilja, dok djeca

čine gotovo četvrtinu žrtava trgovine ljudima u EU, većinu čine djevojke kojima se trguje radi seksualnog iskorištavanja. Više od 200 milijuna žena i djevojaka širom svijeta preživjele su sakaćenja ženskih spolnih organa, uključujući preko 600.000 u EU. 62% djece koja su bila podvrgnuta operaciji, rekli su da ni oni ni njihovi roditelji nisu u potpunosti informirani prije medicinskog tretmana ili intervencije za izmjenu njihovih spolnih karakteristika.

Pandemija COVID-19 dovela je do povećanja određenih oblika nasilja, poput nasilja u obitelji, dok se mehanizmi za podnošenje pritužbi i prijave trebaju prilagoditi novim

okolnostima. Kapacitet i pristup telefonskim linijama za pomoć (116 111) i nestaloj djeci (116 000) trebaju se poboljšati.

Izloženost nasilju ozbiljno utječe na djetetovo fizičko, psihološko i emocionalno stanje i

razvoj. To može utjecati na njihovu sposobnost da idu u školu, socijalno komuniciraju i napreduju. Može dovesti do problema s mentalnim zdravljem, kroničnih bolesti, tendencija samoozljeđivanja, čak i samoubojstva. Djeca u ranjivim situacijama mogu biti posebno pogođena.

Često je nasilje u školama i među vršnjacima . Prema rezultatima PISA za 2018. godinu, 23%

učenika su izvijestili o maltretiranju u školi (fizičko, verbalno ili odnosno maltretiranje) barem nekoliko puta mjesečno. Nedavno LGBTQ istraživanje Agencije za temeljna prava pokazalo je da 51% ispitanika starih između 15-17 godina prijavilo je uznemiravanje u školi.

U 2019. godini 12% globalnih međunarodnih migranata (ili 33 milijuna) bila su djeca. Djeca u

migracijama, uključujući djecu izbjeglice, vrlo su često izložene rizicima zlostavljanja i pretrpjele su neke od ekstremnih oblika nasilja: rata, nasilnih sukoba, iskorištavanja, trgovine ljudima, fizičko, psihološko i seksualno zlostavljanje, prije i / ili nakon njihovog dolaska u EU

teritorij. Djeca mogu nestati ili se odvojiti od obitelji. Rizici se povećavaju kada djeca putuju bez pratnje ili su obvezna dijeliti prenatrpane sadržaje s odraslim strancima. Posebna ranjivost djece u migracijskom kontekstu ili zbog njihove migracijske pozadine zahtijeva dodatnu i ciljanu zaštitu i potporu. Ovo vrijedi za one izvan EU-a, poput gotovo 30.000 djece, uključujući i djecu ratnike, za koje se procjenjuje da žive u kampu Al Hol u Siriji, koji pate od sukoba i žive u izuzetno teškim životnim uvjetima.

Komisija će se obratiti i podržati države članice u borbi protiv nasilja, uključujući rodno zasnovano nasilje, nad svom djecom. Kao dio ovoga, Komisija će nastaviti podržavati države članice i nadzirati provedbu akcija identificiranih u 2017. godini Komunikacijom o zaštiti djece u migracijama.

Komisija će surađivati sa svim dionicima na podizanju svijesti o svim oblicima nasilja kako bi se osigurala djelotvorna prevencija, zaštita i podrška djeci žrtvama i svjedocima nasilja. Program CERV nastavit će financirati zaštitu djece kroz projekte.

Komisija će tražiti rješenja za rješavanje nedostatka usporedivih, dobnih i spolnih odnosa

razvrstanih podacima o nasilju nad djecom na nacionalnoj razini i na razini EU-a te se oslanjaju na stručnost Agencije za temeljna prava, prema potrebi.

Ova Strategija nadopunit će i ojačati tamo gdje je potrebno, radnje predviđene za borbu protiv trgovine ljudima, kao i za transrodne osobe koje su rođene sa spolnim karakteristikama koje ne odgovaraju tipičnoj definiciji muškarca ili žene, i učinkovitijoj borbi protiv seksualnog zlostavljanja djece. Kao dio ovoga, Komisija je istražuje mogućnost uspostavljanja europskog centra za sprečavanje i suzbijanje seksualnog zlostavljanja djece kako bi identificirali žrtve i priveli počinitelje pravdi.

Promocija integriranih sustava zaštite djece suštinski je povezana sprevenjijom i zaštitom od nasilja.

S djetetom u centru, sve relevantne vlasti i službe trebaju surađivati kako bi zaštitile i podržale dijete u svom najboljem izdanju i s najboljim interesima. Komisija će nadalje podržati osnivanje dječjih kuća u EU. Posebnu pozornost treba posvetiti mjerama prevencije, uključujući potporu obitelji.

Ključne akcije Europske komisije:

- iznijeti zakonodavni prijedlog za borbu protiv rodno zasnovanog nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja, podržavajući pritom finalizaciju pristupanja EU Vijeću, Konvenciju Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja;
- podnijeti preporuku o sprečavanju štetnih postupaka protiv žena i djevojčica, uključujući sakaćenje ženskih spolnih organa;
- predstaviti inicijativu usmjerenu na potporu razvoja i jačanja integriranog sustava zaštite djece, koji će poticati sva mjerodavna tijela i službe na bolji zajednički rad u sustavu koji stavlja dijete u središte;
- podržati razmjenu dobre prakse o prestanku nevitale kirurgije i medicine, intervencija na interspolnoj novorođenčadi i adolescentima kako bi se prilagodili tipičnoj definiciji

muškarac ili žena bez potpuno informiranog pristanka njihovih roditelja (interspolna genitalna sakaćenja).

Europska komisija poziva države članice da:

- podižu svijest o ulaganju u izgradnju kapaciteta i mjera za (i) učinkovitije prevencije nasilja, (ii) zaštitu žrtava i svjedoka, uključujući ipotrebne mjere zaštite za djecu osumnjičenu ili optuženu djecu;

- pruže odgovarajuću podršku djeci koja trpe nasilje, kao i na nasilje koje se događa u školama;
- usvoje zakonodavstvo o zabrani tjelesnog kažnjavanja u svim sredinama, ako još nije dostupno, i rade prema njegovom uklanjanju;
- poboljšaju funkcioniranje sustava zaštite djece na nacionalnoj razini, posebno:

✓ uspostaviti (tamo gdje još nije dostupan) i poboljšati telefonsku liniju za pomoć djeci (116 111) i nestale djece (116 000), uključujući kroz financiranje i izgradnju kapaciteta;

✓ promovirati nacionalne strategije i programe kako bi se ubrzala deinstitucionalizacija i

prijelaz prema kvalitetnim uslugama skrbi u obitelji i zajednici, uključujući i odgovarajući fokus na pripremu djece za napuštanje skrbi, uključujući djecu migrante bez pratnje.

4. Pravda prilagođena djeci: EU u kojoj pravosudni sustav podržava prava i potrebe

djece

"[Pravda prilagođena djeci je ...] Dijete okruženo sustavom u kojem je zaštićeno / slušano / sigurno ". (djevojčica, 17 godina, Rumunjska).

Djeca mogu biti žrtve, svjedoci, osumnjičeni ili optuženi za počinjenje kaznenog djela ili biti

stranka u sudskom postupku, u građanskoj, kaznenoj ili upravnoj pravdi. U svakom slučaju,

djeca bi se trebala osjećati ugodno i sigurno da učinkovito sudjeluju i budu saslušana.

Sudski postupak mora biti prilagođen njihovoj dobi i potrebama, mora poštivati sva njihova prava i primarno razmotriti najbolje interese djeteta. Dok djelovanje EU-a na ovom polju

je do sada bilo značajno, a standardi su postavljeni unutar okvira Vijeća Europe, nacionalni pravosudni sustavi moraju biti bolje opremljeni da udovolje dječjim potrebama i pravima. Profesionalcima ponekad nedostaje obuke za interakciju s djecom, uključujući prilikom komuniciranja o rezultatima postupka, i poštivanje zakona za najbolji interes djeteta. Pravo djeteta da bude saslušano ne poštuje se uvijek i nisu uvijek u funkciji mehanizmi za izbjegavanje višestrukih ročišta djeteta ili prikupljanja dokaza.

Djeca se suočavaju s poteškoćama u pristupu pravdi i dobivanju učinkovitih rješenja za kršenje zakona, uključujući na europskoj i međunarodnoj razini. Ranjiva djeca su često

izložena višestrukim oblicima diskriminacije. Djeca s invaliditetom iskušavaju poteškoće zbog smanjene dostupnosti pravosudnih sustava i postupka, nedostaju im dostupne informacije o pravima i pravnim lijekovima. Prikupljanje podataka djece uključene u sudske postupke, uključujući u kontekstu specijaliziranih sudova, treba poboljšati.

Pandemija COVID-19 pojačala je izazove povezane s djecom i pravdom. Neki sudski postupak je zaustavljen ili je odgođen; pravo posjeta članovima obitelji u zatvoru je onemogućeno.

Djeca su u kontaktu sa sustavom građanskog pravosuđa nakon razdvajanja roditelja ili

razvoda; ili kad se usvoje ili stave na skrb. Materijalno obiteljsko pravo nacionalna je

kompetencija. U prekograničnim slučajevima, Uredba Bruxellesa (preinačena 2019.) ili

Propis o održavanju i bližoj pravosudnoj suradnji ključni su za zaštitu prava djece i osiguravaju im pristup pravdi. Iako bi nepotrebno razdvajanje obitelji trebalo biti spriječeno, svaka odluka o smještaju djeteta na skrb trebala bi osigurati poštivanje prava djeteta.

Tamo gdje su sudovi ili nacionalna tijela svjesni uske povezanosti djeteta s drugom državom članicom, trebale bi biti odgovarajuće mjere kako bi se osigurala ta prava razmatrana u najranijoj mogućoj fazi.

2022. Komisija će ažurirati Vodič za primjenu Uredbe Bruxellesa. Posebni izazovi pojavljuju se u prekograničnim situacijama, uključujući i zaobitelji s razvedenim ili odvojenim roditeljima, te za istospolneobitelji.

U 2020. godini trećina od ukupnog broja podnesenih zahtjeva za azil bila su za djecu.

Načelo najboljeg interesa djeteta mora biti primarna briga u svim postupcima ili

odluka koje se tiču djece u migraciji. Unatoč dosadašnjem napretku, uključujući i s

provedbu Komunikacije o zaštiti djece u migracijama iz 2017. godine, djeci se još uvijek ne pružaju informacije o postupcima koje odgovaraju dobi, niti djelotvorne smjernice i potpora tijekom postupka azila ili povratka. Pakt o Migracijama i azilu naglasili su potrebu za provedbom i jačanjem zakona EU zaštitnih mjera i standarde zaštite za djecu migrante. Nova pravila, nakon što budu usvojena, će ubrzati imenovanje predstavnika za djecu bez pratnje i osigurati će resurse za potporu njihovim posebnim potrebama, uključujući njihov prijelaz u odraslu dob i samostalan život. Djeci će se uvijek ponuditi odgovarajući smještaj i pomoć,

uključujući pravnu pomoć, tijekom cijelog postupka. Jačati će se i nova pravila solidarnosti između država članica u osiguravanju pune zaštite djece bez pratnje.

I danas u Europi postoje djeca koja nemaju državljanstvo, bilo od rođenja ili radi migracija. Odsustvo državljanstva otežava pristup nekim od osnovnih usluga

poput zdravstva i obrazovanja, a može dovesti do nasilja i iskorištavanja.

Za **djecu žrtve kriminala** često postoji ozbiljno podcjenjivanje zbog dobi žrtve, nedostatak svijesti o njihovim pravima i nedostatak pristupačnosti, starosti i spolu usluga izvješćivanja i podrške. Posebni izazovi pojavljuju se u identificiranju žrtava određenih zločina, poput trgovine ljudima ili

seksualnog zlostavljanja, kako je istaknuto u Strategiji EU-a o žrtvama. Globalna studija Ujedinjenih naroda iz 2019. o djeci lišenoj slobode istaknula je i to da su mnoga djeca još uvijek lišena slobode jer su u sukobu sa zakonom ili vezana za migracijske i azilne postupke. Nacionalne vlasti, uključujući članove EU-a trebaju učiniti dostupnima i povećati upotrebu **održivih i učinkovitih ne-pritvorskih mjera**, u skladu s *pravnom stečevinom* EU-a, i osiguravati da se pritvor koristi samo kao krajnje sredstvo i za najkraće prikladno vrijeme. Kad su roditelji zatvoreni, politike i prakse trebaju poticati poštivanje prava njihove djece. Potpunu i točnu provedbu i primjenu u praksi Direktiva o procesnim zaštitnim mjerama kako bi se osigurala bolju zaštita djece koja su u kriminalnom postupku, bilo kao žrtve ili počinitelji.

Ključne akcije Europske komisije:

- predložiti 2022. horizontalnu zakonodavnu inicijativu za potporu uzajamnom priznavanju roditeljstva između država članica;
- doprinijeti osposobljavanju pravosudnih stručnjaka o pravima djeteta, u skladu s europskom strategijom obuke za pravosuđe za 2021.-2024., i kroz EJTN, programe Pravde i CERV, Europske platforme za osposobljavanje portala EU e-pravosuđa;
- ojačati provedbu Smjernica o pravdi prilagođenoj djeci iz 2010., Vijeća Europe;
- pružiti ciljanu financijsku potporu za transnacionalne i inovativne projekte za zaštitu djece u migraciji u okviru novog Fonda za azil, migracije i integracije (AMIF);
- podržati države članice u razvoju učinkovitih i održivih alternativa zadržavanju djece u migracijskim postupcima.

Europska komisija poziva države članice da:

- podrže pružatelje pravosudnih treninga i svih stručnih tijela za poštivanje prava djeteta i da se omogući djeci pristupačna pravda u njihovim aktivnostima. Do kraja,

dodijele potrebni resursi za gore navedene aktivnosti izgradnje kapaciteta i iskoriste potpore FRA za jačanje kapaciteta na temama poput pravde prilagođene djeci i djece u migraciji;

- razviju snažne alternative sudskim postupcima: od alternative pritvoru do upotreberestorativne pravde i posredovanja u kontekstu građanske pravde;
- provode Preporuke Vijeća Europe o djeci kojima su roditelji u zatvoru;
- ojačati sustave skrbništva za svu djecu bez pratnje, uključujući krosudjelovanje u aktivnostima Europske mreže skrbništva;
- promicati i osigurati univerzalni, besplatni i neposredni pristup registraciji rođenih icertifikat za svu djecu. Štoviše, povećati sposobnost odgovornih osoba na linijina apatridnost i probleme povezane s nacionalnošću u kontekstu migracija;
- pojačaju suradnju u slučajevima s prekograničnim implikacijama, kako bi se osiguralo puno poštivanjeprava djeteta.

5. Digitalno i informacijsko društvo: EU u kojem se djeca mogu sigurno kretati digitalnim

okruženjem i iskoristiti njegove mogućnosti

„Nisam imala računalo, internet nije stigao do mog sela i nisam imala mogućnost pristupa.

(...) Nisam se mogla povezati posljednja 3 mjeseca i morala sam ponavljati godinu.“

(djevojčica, 15 godina, Španjolska).

Razvoj digitalnog okruženja i uporaba novih tehnologija otvorile su mnogo prilika. Djeca se igraju, stvaraju, uče, komuniciraju i izražavaju na mreži u

Internet okruženju, od vrlo rane dobi. Digitalne tehnologije omogućavaju djeci da budu dio globalnih pokreta i igraju ulogu aktivnih građana. Kao digitalni urođenici imaju bolji položaj za napredak u sve digitaliziranijem i povezanijem obrazovanju i budućem radu tržišnih sustava. Korištenje digitalnih alata može pomoći djeci s teškoćama u učenju, u povezivanju, komuniciranju i sudjelovanju u rekreacijskim aktivnostima na mreži, pod uvjetom da im je to dostupno.

Međutim, prisutnost djece na mreži povećava njihovu izloženost štetnom ili ilegalnom sadržaju, kao što su materijali za seksualno zlostavljanje ili iskorištavanje djece, pornografija i sadržaj za odrasle, sexting, mrežni govor mržnje ili pogrešne i dezinformacije zbog nedostatka učinkovite roditeljske kontrole, radi sustava provjere starosti. Izloženost na mreži skriva rizike od štetnih i ilegalnih kontakata, kao što su internetska njega i seksualno nagovaranje, internetsko zlostavljanje ili uznemiravanje. Gotovo trećina djevojčica i 20% dječaka jednom na mjesec su doživjeli uznemirujući sadržaj u protekloj godini; a djeca iz manjina često se susreću s uznemirujućim događajima na mreži. Među LGBTQ ispitanicima od 15-17 godina, 15% je iskusilo cyber uznemiravanja radi njihove seksualne orijentacije. Sve više trgovaca ljudima koristi internetske platforme kako bi regrutirali i iskoristili žrtve, a djeca su posebno ranjiva ciljna skupina. U kontekstu Strategije EU za učinkovitiju borbu protiv seksualnog zlostavljanja djece, Komisija je iznijela privremeni prijedlog za omogućavanje informacija i komunikacija

Technologies (ICT) tvrtke i dalje će dobrovoljno prijavljivati seksualno zlostavljanje djece

vlastima u mjeri u kojoj su takve prakse zakonite i poziva suzakonodavce na brzu primjenu

dogovora za njihovo usvajanje. Dugoročno, Komisija će predstaviti zakonodavni prijedlog

za učinkovito rješavanje seksualnog zlostavljanja djece na mreži.

Prekomjerna izloženost zaslonima i internetskim aktivnostima zabrinjavaju mentalno zdravlje djece, dobrobiti, što dovodi do pojačanog stresa, deficita pažnje, problema s vidom i nedostatka tjelesne aktivnosti i sporta.

Pandemija COVID-19 značajno je povećala vrijeme koje djeca provode na mreži radi škole, kulturni i društveni život prebacio se na mrežu. To je dovelo do povećanih internetskih rizika i

širenja digitalnih nejednakosti. Jedno dijete od 10 nije prijavilo nikakve mrežne aktivnosti i

rijedak kontakt učitelja tijekom proljetnog zaključavanja. Pristup internetu ostaje izazov za znatan broj djece u EU-u: veći je za 20% za osobe s visokim dohotkom domaćinstava, a znatno je niži u ruralnim područjima. U svom nedavnom priopćenju o Digitalnom desetljeću, Komisija je najavila ambiciozne ciljeve povezivanja za sva kućanstva u Europi.

EU je razvila pravne instrumente i političke inicijative kako bi udovoljila dječjim pravima o digitalnom okruženju u Hrvatskoj. Po potrebi ih treba prilagoditi i ažurirati, saznati pojavljuju li se prijetnje ili se mijenja razvoj tehnologije. Revidirani audiovizualni mediji Direktivom o uslugama ojačali su zaštitu djece od štetnih sadržaja i neprikladne komercijalne komunikacije. Nedavni Zakon o digitalnim uslugama predlaže zbog marljive obveze za pružatelje usluga da osiguraju sigurnost korisnika na mreži, uključujući djecu.

Kodeks prakse o dezinformacijama uspostaviti će koregulacijski režim prilagođen

rješavanje rizika povezanih s širenjem dezinformacija. Nova akcija digitalnog obrazovanja

(2021.-2027.) promiče digitalnu pismenost s ciljem rješavanja dezinformacija i stavljanja

obrazovanja i osposobljavanja u središtu ovog plana.

Kodeks o dezinformacijama uključuje skup obveza koje glavne mrežne platforme i trgovinske organizacije predstavljaju kroz industriju oglasa i oglašivači su se potpisali kako bi ograničili utjecaj dezinformacija na mreži. Od potpisnika Kodeksa će se tražiti da ojačaju Kodeks nakon Smjernica koje će Komisija izdati u proljeće 2021. godine.

O pravilima zaštite podataka i privatnosti, djeca se zalažu za razvoj tvrtki s razumljivim politikama privatnosti digitalnih usluga i aplikacija i zatraže sudjelovanje u njima kroz dizajn i razvoj novih digitalnih proizvoda koje će koristiti. Komisija je spremna podržati ove napore, posebno putem zavjeta mladih za bolji Internet i kroz Poziv mladih na akciju.

Komisija će nastaviti pružati potporu putem Digitalnog programa za sigurnije Internet centre i platforme Bolji Internet za djecu za podizanje svijesti i izgradnju kapaciteta oko cyber maltretiranja, prepoznavanja pogrešnih i dezinformacija i promocije zdravog i odgovornog ponašanja na mreži.

Program Erasmus + financirati će inicijative za potporu stjecanju digitalnih vještina od strane sve djece.

Umjetna inteligencija (AI) ima i imat će velik utjecaj na djecu i njihova prava, na

primjer u području obrazovanja, rasonode i pružanja zdravstvene zaštite. Međutim, može i

povlačiti za sobom neke rizike povezane s privatnošću i sigurnošću. Predstojeći prijedlog Komisije u horizontalnom pravnom okviru za AI utvrdit će upotrebu visoko rizičnih sustava AI koji predstavljaju značajne rizike za temeljna prava, uključujući i djecu.

Ključne akcije Europske komisije:

- usvojiti ažuriranu strategiju Bolji internet za djecu 2022. godine;
- stvoriti i olakšati postupak koji vode djeca usmjeren na razvijanje niza principa promoviranih i podržanih od strane industrija;
- promicati razvoj i upotrebu dostupnih ICT i pomoćnih tehnologija za djecu s invaliditetom kao što su prepoznavanje govora, natpisi i drugi, uključujući na konferencijama i događanjima Komisije;
- osigurati punu provedbu Europskog zakona o pristupačnosti;

- pojačati borbu protiv svih oblika internetskog seksualnog zlostavljanja djece, poput predlaganja potrebnog zakonodavstva, uključujući obveze koje moraju otkriti relevantni pružatelji internetskih usluga i putem interneta prijaviti prepoznati materijal za seksualno zlostavljanje djece.

Europska komisija poziva države članice da:

- osiguraju učinkovit jednak pristup digitalnim alatima i brzu internetsku vezu, digitalnu pismenost, dostupni internetski obrazovni materijal i obrazovni alati itd. za svu djecu;
- podrže razvoj osnovnih dječjih digitalnih kompetencija, putem digitalnih okvira kompetencija za građane;
- podrže akcije medijske pismenosti kao dio obrazovanja radi razvijanja sposobnosti djece da kritički procijene mrežni sadržaj i otkriju dezinformacije i nasilni materijal;
- podrže i zalažu se za rad centara za sigurniji internet koji sufinancira EU i pružaju dječje linije za pomoć;
- potiču sudjelovanje djece, posebno djevojčica u znanosti, tehnologiji, studijima inženjerstva i matematike (STEM) i u tome razaraju rodne stereotipe kako bi se osigurale jednake mogućnosti na digitalnom tržištu rada.

Europska komisija poziva ICT tvrtke da:

- osiguraju da dječja prava, uključujući privatnost, zaštitu osobnih podataka i pristup sadržajima koji odgovaraju dobi, budu uključeni u digitalne proizvode i usluge kroz dizajn, uključujući i za djecu s teškoćama u razvoju;
- opreme djecu i roditelje odgovarajućim alatima za kontrolu vremena i ponašanja na zaslonu, i zaštite ih od učinaka prekomjerne upotrebe i ovisnosti o internetskim proizvodima;

- ojačaju mjere za pomoć u suočavanju sa štetnim sadržajem i neprikladnom reklamom/komunikacije, poput jednostavnih kanala za izvještavanje i blokiranje ili učinkovitih alata za provjeru dobi;
- nastave napore na otkrivanju, prijavljivanju i uklanjanju ilegalnih internetskih sadržaja, uključujući i seksualnog zlostavljanja djece s njihovih platformi i usluga, u mjeri u kojoj je to zakonito.

6. Globalna dimenzija: EU koja podržava, štiti i osnažuje djecuglobalno, uključujući i tijekom kriza i sukoba.

„EU ima snagu koja ujedinjuje mnoge zemlje svijeta za mir, suradnju i jednakost

između ljudi, financira projekte za organizacije koje rade na zaštiti prava djece.“

(dijete, Albanija).

„Morate ušetom duboko ući u rudarsku jamu, uzeti ono što vam je naređeno i zatim se vratiti na površinu. Skoro sam se ugušio u jamama zbog neadekvatne opskrbe

kisikom.“ (dječak, 11 godina, Tanzanija).

Opredjeljenje EU-a za promicanje, zaštitu, ispunjavanje i poštivanje prava djeteta je

globalna predanost . Kroz ovu Strategiju EU želi ojačati svoj položaj i kao ključni globalni igrač u tom pogledu. EU već ima vodeću ulogu u zaštiti i potpori djeci na globalnoj razini, jačanjem pristupa obrazovanju, uslugama, zdravlju i zaštiti od svih oblika nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, uključujući u humanitarnom kontekstu.

Unatoč značajnom napretku tijekom posljednjih desetljeća, previše **djece širom svijeta još uvijek pati, ili su u opasnosti od kršenja ljudskih prava, humanitarne krize, okoliša i**

klimatske krize, nedostatka pristupa obrazovanju, pothranjenosti, siromaštva, nejednakosti i isključenja. Situacija djevojčica je posebno

teška; i dalje su žrtve diskriminacija i rodno zasnovanog nasilja, uključujući rane i prisilne brakove i kroz sakaćenje ženskih spolnih organa već u dobi od 4 godine.

Gotovo dvije trećine svjetske djece živi u zemlji pogođenoj sukobima. Od toga, 1 od 6 djece živi unutar 50 km od zone sukoba. To ne samo da prijeti tjelesnom i mentalnom

zdravlju djece, često im može uskratiti obrazovanje i negativno utječu na njihove buduće životne prilike, kao i one iz zajednica iz kojih dolaze.

Djeca su također žrtve novačenja i korištenja u oružanom sukobu . Njihovo sudjelovanje u

sukobu ozbiljno utječe na njihovu fizičku, psihološku i emocionalnu dobrobit. I djevojčice i

dječaci, djeca vojnici često su žrtve seksualnog nasilja, koje se prečesto koristi kao ratno oružje.

Procjenjuje se da 5,2 milijuna djece mlađe od 5 godina umiru svake godine, uglavnom od uzroka koji se mogu spriječiti i izliječiti, od kojih su mnogi pokrenuti siromaštvom, socijalnom isključenošću, diskriminacijom, rodnim normama i zanemarivanju osnovnih ljudskih prava. Pandemija COVID-19 i klimatske promjene su dodatno pogoršale postojeće oblike diskriminacije djece, kao i izloženost ranjivim situacijama, djece i obitelji širom svijeta. Oko 1,6 milijardi djece globalno je izašlo iz škole radi pandemije COVID-19.

Djelovanje EU-a u vanjskoj dimenziji bit će u skladu s obvezama utvrđenim u okviru Akcijskog plana EU-a za ljudska prava i demokraciju 2020.-2024. Ipotpomognuti će ciljanim akcijama uključenim u druge relevantne inicijative, poput Smjernica o promicanju i zaštiti prava djeteta, Smjernicama o djeci i oružanim sukobima, i kroz Priručnik o pravima djeteta.

U svim kontekstima, EU će i dalje doprinositi osiguranju kvalitete, sigurnosti i uključivosti u

obrazovanje, socijalnu zaštitu, zdravstvene usluge, prehranu, čistu pitku vodu, stanovanje, čist

zrak u i odgovarajuće sanitarne uvjete.

Konkretno, **razvojne politike EU- a** unaprijediti će univerzalno zdravstveno osiguranje kako bi se osigurale osnovne usluge za majku, novorođeno dijete i zdravlje adolescenata, uključujući mentalno zdravlje i psihosocijalnu podršku; poziv na sustave za isporuku hranjivih, sigurnih, pristupačnih i održivih dijeta koje udovoljavaju potrebama i pravima djece; i dalje ulagati u razvoj kvalitetnog, pristupačnog obrazovanja i sustava, uključujući rano djetinjstvo, osnovno, niže i više srednjoškolsko obrazovanje.

Osim toga, financijska pomoć podržat će pristup pristupačnoj i održivoj povezanosti za

školama, kao i uključivanje digitalnih vještina u školske programe i obrazovanje učitelja.

U **humanitarnim krizama** EU će i dalje pružati podršku djeci primjenjujući potrebe za

temeljen pristup u skladu s humanitarnim načelima, kao i osigurati da njegova pomoć bude

rodno i dobno osjetljiva. EU će i dalje stavljati naglasak na zaštitu djece, rješavanje svih vrsta nasilja nad djecom, kao i pružanje potpore mentalnom zdravlju i psihosocijalne podrške. Štoviše, kontinuirani pristup sigurnom, kvalitetnom i inkluzivnom obrazovanju je

od velike važnosti kako bi djeca i mladi ljudi imali osnovne životne vještine za ponuditi zaštitu i osjećaj normalnosti, kao i da doprinesu miru i budu sredstvo za reintegracija i otpornost.

Ukupno 152 milijuna djece (9,6% sve djece na svijetu) žrtve su **dječjeg rada**, s 73 milijuna opasnih poslova koji bi mogli naštetiti njihovom zdravlju, sigurnosti i razvoju.

Političke smjernice Komisije najavile su pristup nulte tolerancije prema **dječjem radu**, pridonoseći time globalnim naporima u okviru Međunarodne godine UN-a 2021. za

ukidanje dječjeg rada, s ciljanim datumom 2025. koji su proglasili Ujedinjeni narodi za potpuno uklanjanje dječjeg rada širom svijeta. To će obuhvaćati podršku besplatnom i lako dostupnom obveznom obrazovanju za djecu do postizanja minimalne dobi za rad, kao i proširenje socijalne skrbi i programa za pomoć u izvlačenju obitelji iz siromaštva.

Sporazumi o trgovini i ulaganjima u EU, kao i Opći sustav preferencijala (GSP) su igrali važnu ulogu u promicanju poštivanja temeljnih ljudskih i radnih prava.

Poseban prioritet dat će se provedbi ovih obveza, uključujući djelovanje protiv dječjeg rada, EU će inzistirati na zemljama da redovito ažuriraju nacionalne popise opasnih zanimanja koja djeca nikada ne bi smjela obavljati. EU će također pojačati napore osiguranja da opskrbni lanci tvrtki iz EU-a budu bez dječjeg rada, posebno promocijom održivog korporativnog upravljanja.

U skladu s Akcijskim planom za ljudska prava i demokraciju, EU će pojačati svoje napore kako bi se osiguralo **smisleno sudjelovanje djeteta**; za sprječavanje, borbu i odgovor na sve oblike

nasilja nad djecom, uključujući rodno zasnovano nasilje; eliminirati rani, prisilni dječji brak, sakaćenje ženskih spolnih organa, trgovinu djecom, krijumčarenje, prosjačenje, (seksualno)

iskorištavanje i zanemarivanje. Intenzivirat će se rad i na sprečavanju i okončanju teških prekršaja protiv djece iz područja pogođenih oružanim sukobom, uključujući promicanje zagovarajućih aktivnosti poštivanje međunarodnog humanitarnog prava. Akcijski plan također podržava partnerske zemlje u izgradnji i **jačanju pravde i zaštite djece prilagođavanjem sustava djeci**, uključujući za djecu migrante, izbjeglice i prisilno raseljenu djecu pripadnike manjina, posebno Roma.

EU će nastaviti podržavati preseljenje djece iz Republike Hrvatske i drugih ranjivih skupina kojima je potrebna međunarodna zaštita u EU. Podržat će akcije za rješavanje problema djece ulice, kao i ulaganje u razvoj kvalitetne alternativne skrbi i prijelaz s institucionalne na kvalitetnu obiteljsku i brigu o djeci bez roditeljske skrbi i djeci s invaliditetom u zajednici.

EU će i dalje uključivati dječja prava u politički dijalog sa zemljama članicama, a posebno u kontekstu pristupnih pregovora i stabilizacije i procesa udruživanja. Promovirat će mjere za suzbijanje nasilja i diskriminacije u Hrvatskoj posebno protiv ranjive djece, uključujući podršku organizacijama civilnog društva. EU će podržat praćenje i prikupljanje razvrstanih podataka o situaciji djece u regijama, i nastavljati izvještavati o tome.

Da bi postigla ove ciljeve, EU će koordinirat korištenje sve svoje raspoložive potrošnje u okviru višegodišnjeg financijskog okvira 2021. - 2027., posebno Instrumenta susjedstva, razvoja i međunarodne suradnje (NDICI), Instrumenta za pretpristupnu pomoć III (IPA III) i instrumenta humanitarne pomoći, promovirati aktivnosti na multilateralnim i regionalnim forumima za ljudska prava, zagovaranje i kampanje za podizanje svijesti, kao i sa civilnim društvom, djecom i adolescentima, nacionalnim institucijama za ljudska prava, akademskim zajednicama, poslovnim sektorom i dr.

Ključne akcije Europske komisije:

- odvojiti 10% ukupnog financiranja iz NDICI-ja u sub-saharskoj Africi, Aziji i na Pacifiku, Americi i Karibima za obrazovanje;
- nastaviti izdvajati 10% sredstava za humanitarnu pomoć za obrazovanje u hitnim slučajevima i za dugotrajne krize i promoviranje prihvaćanja Deklaracije o sigurnim školama;
- raditi na tome da tvrtke koje opskrbljuju EU budu oslobođene od dječjeg rada, posebno kroz zakonodavnu inicijativu o održivom korporativnom upravljanju;

- promovirati i pružiti tehničku pomoć za jačanje sustava inspekcije rada zapraćenje i provedbe zakona o dječjem radu;
- pružiti tehničku pomoć kao Tim Europe upravama partnerskih zemalja putem njihovih programa i sadržaja, kao što su SOCIEUX +, tehnička pomoć i Instrument za razmjenu informacija (TAIEX) i TWINNING programi;
- pripremiti Akcijski plan za mlade do 2022. godine za promicanje osnaživanja mladih i djece u procesu participacije;
- odrediti kontakt osobe za mlade i ojačati kapacitete za zaštitu djece u EU.

7. Ugrađivanje perspektive djeteta u sve akcije EU-a

Da bi postigla ciljeve postavljene u strategiji, Komisija će osigurati da dječja prava budu integrirana u sve relevantne politike, zakonodavstva i financiranje programa.

Naglasak je na stvaranju **kulture prilagođene djeci u politikama EU-a** i bit će podržana pružanjem obuke i izgradnje kapaciteta osoblju EU-a, i poboljšanju unutarnje koordinacije kroz tim koordinatora Komisije za Europsku uniju za prava djeteta. Izradit će se kontrolni popis za uvrštavanje prava djeteta.

Za razvoj politika utemeljenih na dokazima potrebni su pouzdani i usporedivi podaci.

Komisija će pozvati FRA da nastavi pružati tehničke podatke državama članicama

pomoć i metodološku potporu, između ostalog, u dizajniranju i provedbi podataka.

Strategija će također pomoći u integraciji i koordinaciji inicijativa na nacionalnoj razini i među ključnim dionicima kako bi se osigurala bolja provedba postojećih EU i međunarodnopravnih obveza. Zbog toga će Komisija također uspostaviti **EU mrežua dječja prava** do kraja 2021. Nadovezujući se na rad postojećeg neformalnog stručnjaka grupe o pravima

djeteta, Mreža će ojačati dijalog i uzajamno učenje između EU-a i država članica o dječjim pravima i podržati

provedbu, praćenje i evaluaciju Strategije. Sastavit će se od nacionalnog predstavnika i uključit će u neke od svojih aktivnosti međunarodne i nevladine organizacije, predstavnike lokalnih i regionalnih vlasti i djece.

Komisija će razviti bližu suradnju s regionalnim i lokalnim vlastima, i s ostalim relevantnim institucijama, regionalnim i međunarodnim organizacijama, civilnim društvom i pravobraniteljima za djecu.

Ovu Strategiju treba čitati zajedno s Poveljom o temeljnim pravima u EU i Akcijskim planom Europske demokracije. To nadopunjuje ciljane napore da se prava i vrijednosti EU-a učine opipljivijim u područjima kao što su: zaštita djece u migracijama, jednakost i inkluzija, rodna ravnopravnost, anti-rasizam i pluralizam, prava državljanstva EU, prava žrtava, borba protiv seksualnog zlostavljanja djece, socijalna prava i inkluzivno obrazovanje i osposobljavanje. Također je u skladu s postavljenim prioritetima u Akcijskom planu EU-a za ljudska prava i demokraciju.

7.1 Doprinos sredstava EU-a provedbi Strategije

Financiranje EU-a ključno je za potporu provedbi politika EU-a u državama članicama.

Ovom Strategijom Komisija će podržati države članice da najbolje iskoriste EU sredstva u svojim inicijativama za zaštitu i ostvarivanje prava djeteta. To bi trebalo poticati stvaranje proračuna o pravima djeteta i istražiti načine za praćenje potrošnje proračuna EU-a u ovom području, tako da se sredstva usmjeravaju prema najnužnijim potrebama. Trebalo bi financirati prava djeteta kao prioritet država članica u programima financiranja EU-a, prema utvrđenim potrebama na nacionalnoj i regionalnoj razini. Prema višegodišnjem financijskom okviru 2021. - 2027., Europski socijalni fond Plus (ESF +) i Europski fond za regionalni razvoj

(ERDF) podupire ulaganja u ljudske kapacitete i razvoj infrastrukture, opremi i pristup uslugama u obrazovanju, zapošljavanju, stanovanju, socijalnoj, zdravstvenoj i dječjoj skrbi, kao

kao i prelazak s institucionalnih na usluge zasnovane na obitelji i zajednici.

Države članice koje imaju stopu djece u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti višu od

prosjeak EU-a (u 2017.-2019.) morat će izdvojiti 5% ESF-a + za borbu protiv dječjeg

siromaštva, dok će ostale države članice morati izdvojiti odgovarajući iznos.

U Programskom razdoblju 2021. - 2027., države članice trebale bi ispuniti nekoliko uvjeta koji omogućuju ostvarenje dječjih prava. To uključuje okvire politika upodručje smanjenja siromaštva, uključivanje Roma i poštivanje UNCRPD. Novi AMIF ojačat će zaštitu djece migranata bez pratnje od strane prepoznavanje i pružanje financijske potpore i poticaja za njihov osobiti prijem, smještaj i druge posebne potrebe, uz stopu sufinanciranja do 75%, koja može biti povećan na 90% za projekte koji se provode u okviru određenih akcija.

Ostali fondovi i programi EU mogu se koristiti za ostvarivanje prava djece, uključuju

Program za pravosuđe, CERV program, Erasmus +, Horizon2020, Digital Program, Fond za oporavak i otpornost, Europski poljoprivredni fond za ruralna područja i razvoj (EAFRD), REACT-EU i InvestEU.

Države članice se pozvane su osigurati koordinirani pristup na nacionalnoj, makroregionalnoj razini, regionalnoj i lokalnoj razini u programiranju i provedbi fondova EU, kao i uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti, organizacija civilnog društva, uključujući organizacije koje rade s djecom i za djecu te socijalne i ekonomske partnere u pripremi, reviziji, provedbi i praćenju programa za fondove EU 2021.-2027.

Komisija će ohrabriti države članice da u potpunosti iskoriste mogućnosti koje nudi NextGenerationEU kako bi ublažio učinak krize i pomoći će državama članicama u osmišljavanju i provođenju reformi dječjih prava kroz Instrument tehničke podrške.

Da bi se postigao stvarni napredak na terenu, ova Strategija treba pratiti **obveze i ulaganja na nacionalnoj razini**. Komisija poziva članice EU da razviju nacionalne strategije utemeljene na ostvarivanju prava djeteta, u suradnji sa svim relevantnim dionicima, uključujući djecu; i u

sinergija s drugim relevantnim nacionalnim strategijama i planovima; poziva države članice da

ratificiraju sve neobavezne protokole UNCRC-a i neobavezne protokole UNCRPD-a i pravilno razmotre ključna zapažanja Odbora UN-a za prava djeteta i UN Odbora za prava osoba s invaliditetom. Komisija također poziva države članice da podrže sve radnje preporučene u ovoj strategiji kroz odgovarajuća financijska sredstva, uključujući financiranje EU-a.

Zaključak

Europska komisija posvećena je potpori djeci da razviju svoj potencijal kao angažirani, odgovorni građani. Da bi se to dogodilo, sudjelovanje u demokratskom životu treba započeti tijekom djetinjstva. Sva djeca imaju pravo izraziti svoje stavove o pitanjima koja

se tiču njih i moraju biti uzeta u obzir sva dječja mišljenja. Da bismo omogućili njihovo aktivno sudjelovanje, mi se moramo boriti protiv siromaštva, nejednakosti i diskriminacije kako bi prekinuli međugeneracijski ciklus nedostataka.

Ova je Strategija inkluzivno dizajnirana i bit će inkluzivna u njezinoj provedbi.

Komisija će pratiti provedbu Strategije na EU i nacionalnoj razini, i izvješće o napretku na godišnjem Europskom forumu o pravima djeteta.

Djeca će biti dio praćenja i ocjenjivanja, posebno kroz buduće sudjelovanje djece u Platformi. Djelovanje Strategije prilagodit će se prema potrebi.

Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da prihvate Strategiju i zajednički rade na njejoj provedbi. Komisija poziva Odbor regija i Europski ekonomski i socijalni odbor za promicanje dijaloga s lokalnim i regionalne vlastima i civilno društvo.

Svi imamo odgovornost slušati djecu i djelovati sada.

Da se poslužim riječima izrazio jedan od članova Eurochildovog dječjeg vijeća: „*Welldoneisbetterthanwellsaid.*“ („*Dobro napravljeno, odrađeno je bolje nego dobro rečeno!*“)